
Aika 13.06.2024, klo 09:01 - 09:33

Paikka Teams-kokous

Käsitellyt asiat

- § 26 Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus, pöytäkirjantarkastajien valinta**
- § 27 Tiedoksiantoja**
- § 28 Rahoitus- ja talousjaosto vuoden 2024 kokousaikataulu**
- § 29 Taloussuunnitelman kehys vuosille 2025-2027**

Saapuvilla olleet jäsenet

Annika Kokko, puheenjohtaja
Tapio Havula, 1. varapuheenjohtaja, saapui 09:02
Kimmo Behm
Annika Lappalainen
Irma Pahlman
Lilli Salmi

Muut saapuvilla olleet

Päivi Tarsia, rahoitus- ja talousjohtaja, sihteeri
Sanna Kaukua, talouspäällikkö
Helinä Perttu

Poissa

Kristiina Kariniemi-Örmälä, vt. hyvinvointialuejohtaja
Pirjo Laitinen-Parkkonen, johtajaylilääkäri, kehitys- ja tutkimusjohtaja
Arto Lindberg

Allekirjoitukset

Annika Kokko
Puheenjohtaja

Tapio Havula
Puheenjohtaja
§29

Päivi Tarsia
Sihteeri

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Keski-Uudenmaan hyvinvointialue 26.06.2024 klo 18:09. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Pöytäkirjan tarkastus

Pöytäkirja on tarkastettu ja hyväksytty

18.06.2024

18.06.2024

Kimmo Behm

Lilli Salmi

§ 26**Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus, pöytäkirjantarkastajien valinta****Ehdotus**

Esittelijä: Päivi Tarsia, rahoitus- ja talousjohtaja

Toimitetaan nimenhuuto ja todetaan kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus. Kokouksen esityslista liitteineen on toimitettu jaoston jäsenille ja kokoukseen osallistuville viranhaltijoille 7.6.2024 sekä julkaistu Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen kotisivuilla. Kokoukselle valitaan jaoston jäsenistä kaksi pöytäkirjantarkastajaa.

Päätös

Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Pöytäkirjantarkastajiksi valittiin Kimmo Behm ja Lilli Salmi.

§ 27**Tiedoksiantoja**

Vuoden 2025 lainanottovaltuus

Valtioneuvosto päätti 6. kesäkuuta hyvinvointialueiden lainanottovaltuuksista vuodelle 2025. Hyvinvointialueiden vuoden 2024 talousarvioiden vuosikatteet ovat heikkoja ja nykyinen lainakanta suuri, minkä vuoksi uutta valtuutta ei ole yhdelläkään hyvinvointialueella.

Lainanottovaltuus koskee pitkäaikaisia eli yli vuoden pituisia lainoja.

Lainanottovaltuuksien ja investointien ohjauksen tarkoitus on hillitä alueiden velkaantumista. Vuoden 2025 lainanottovaltuus koskee vain uusia, käynnistyviä hankkeita varten nostettavia lainoja. Hyvinvointialueet voivat toteuttaa aiempina vuosina käynnistyneet investointihankkeet ja nostaa niiden rahoittamiseksi tarvittavat lainat aiempien lainanottovaltuuksien mukaisesti.

Valtioneuvosto voi muuttaa lainanottovaltuutta, jos hyvinvointialueen investointi on välttämätön palveluiden turvaamisen kannalta. Aloitteen lainanottovaltuuden muuttamisesta voi tehdä hyvinvointialue itse tai jokin hyvinvointialueita ohjaavista ministeriöistä.

Ehdotus

Esittelijä: Päivi Tarsia, rahoitus- ja talousjohtaja

Merkitään tiedoksi.

Päätös

Merkittiin tiedoksi.

§ 28**Rahoitus- ja talousjaosto vuoden 2024 kokousaikataulu**

KEUHDno-2024-2564

Rahoitus- ja talousjaoston kokousten aikataulutusta vuodelle 2024 on suunniteltu siten, että se rytmittyisi hyvin vuoden talousarvion 2024 laadintaprosessiin, seminaareihin sekä päätöksentekoon.

Ehdotukset loppuvuoden kokousajoiksi ovat:

- 29.8. läsnä Hyvinkää
- 3.10. Teams
- 1.11. läsnä Hyvinkää
- 21.11. Teams

Ehdotus

Esittelijä: Päivi Tarsia, rahoitus- ja talousjohtaja

Hyväksytään syksyn kokousajat.

Päätös

Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Rahoitus- ja talousjaosto, § 15, 26.04.2024
Aluehallitus, § 125, 07.05.2024
Rahoitus- ja talousjaosto, § 22, 31.05.2024
Rahoitus- ja talousjaosto, § 29, 13.06.2024

§ 29

Taloussuunnitelman kehys vuosille 2025-2027

KEUHDno-2024-1717

Rahoitus- ja talousjaosto, 26.04.2024, § 15

Valmistelijat / lisätiedot:

Sanna Kaukua

sanna.kaukua@keusote.fi

talouspäällikkö

Vuoden 2025 talousarviovalmistelu pohjautuu aluevaltuuston 4.4.2024 § 25 hyväksymään tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmaan. Aluevaltuuston hyväksymässä ohjelmassa linjattiin talouden suuntaviivat aina vuoteen 2030 saakka pääpainon ollessa vuosissa 2024-2026. Vuonna 2023 syntynyt alijäämä on katettava hyvinvointialuelain mukaan vuoden 2026 loppuun mennessä ja jotta tämä velvoite saadaan täytettyä, on taloussuunnitelman oltava tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman mukainen.

Valtiovarainministeriö on ilmoittanut julkaisevansa ensimmäiset vuoden 2025 rahoituslaskelmat ja pidemmän ajanjakson painelaskelman 25.4.2024. Laskelmilla on merkittävä vaikutus talousarviovalmisteluun. Mikäli ministeriön rahoituslaskelmien mukainen rahoitus on tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmassa arvioitua pienempi, joudutaan etsimään lisää hyvinvointialueen toimintakatteeseen vaikuttavia toimenpiteitä, jotta tulevien vuosien tilikauden ylijäämä kuitenkin toteutuu aluevaltuuston hyväksymän ohjelman mukaisesti.

Valtiovarainministeriön julkaisemia laskelmia käydään läpi kokouksessa.

Ehdotus

Esittelijä: Päivi Tarsia, rahoitus- ja talousjohtaja

Rahoitus- ja talousjaosto merkitsee tiedoksi vuoden 2025 talousarvion valmistelun lähtökohdat.

Päätös

Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Aluehallitus, 07.05.2024, § 125

Valmistelijat / lisätiedot:

Sanna Kaukua

sanna.kaukua@keusote.fi

talouspäällikkö

Ehdotus

Esittelijä: Kristiina Kariniemi-Örmälä, vt. hyvinvointialuejohtaja

Aluehallitus päättää merkitä tiedoksi vuoden 2025 talousarvion valmistelun lähtökohdat.

Päätös

Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Rahoitus- ja talousjaosto, 31.05.2024, § 22

Valmistelijat / lisätiedot:

Sanna Kaukua

sanna.kaukua@keusote.fi

talouspäällikkö

Vuosien 2025-2027 taloussuunnitelman kehys käsitellään rahoitus- ja talousjaostossa 13.6.2024 ja aluehallitus päättää kehyksestä 18.6.2024.

Valtionrahoitus

Valtiovarainministeriö julkaisi 29.4.2024 vuoden 2025 rahoituslaskelman sekä rahoituksen painelaskelman vuoteen 2028 saakka.

Vuoden 2025 rahoitus on tarkistettu valtiovarainministeriön kansantalousosaston kevään 2024 ennusteen mukaisella hva-indeksillä vuodelle 2024. Rahoituksessa on huomioitu kevään 2024 julkisen talouden suunnitelman mukaiset tehtävälainsäädännön muutokset vuodelle 2025.

Vuoden 2025 rahoitukseen on lisätty arvio vuoden 2025 jälkikäteistarkistuksesta. Arvio on muodostettu hyvinvointialueiden Valtiokonttorille raportoimien vuoden 2023 tilinpäätösarviotietojen perusteella. Lopullinen vuoden 2025 rahoituksessa huomioitava jälkikäteistarkistus tarkentuu syksyllä 2024 hyvinvointialueiden vuoden 2023 tilinpäätöstietojen perusteella.

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen vuoden 2025 rahoitus on yhteensä 862,8 Me eli 4200 eur/asukas. Asukaskohtainen rahoitus on maan kolmanneksi pienin ja Manner-Suomen asukaskohtaisen rahoituksen keskiarvo on 4692 eur/asukas.

Rahoituksen painelaskelman mukaan Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen rahoitus vuodelle 2026 on n. 882,2 Me ja vuodelle 2027 n. 892,8 Me.

Vuoden 2024 tilinpäätösennuste

Tammi-huhtikuun toteutuman perusteella on laadittu vuoden 2024 tilinpäätösennuste. Ennusteen mukaan oman palvelutuotannon toimintakatteessa on ylitysuhkaa n. 14,1 Me. Erikoissairaanhoidon ennustetta ei ole vielä HUSilta saatu, mutta hyvinvointialueella tehdyn arvion mukaan erikoissairaanhoidon kohdistuu

merkittävä ylitysuhka. Pelastustoimen toimintakatteen arvioidaan toteutuvan talousarvion mukaisena. Oman toiminnan ennuste on heikentynyt edellisestä ennusteesta n. 5 Me, josta Apotti Oy:stä irtautumisen aiheuttamat kustannukset ovat n. 3 Me. Apotti Oy:stä irtautumisesta päätetään kesäkuussa 2024.

Ennusteessa ei ole pääsääntöisesti huomioitu tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmassa tavoiteltuja henkilöstösäästöjä yt-neuvotteluiden ollessa kesken. Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman toimeenpanon kautta saavutettavat säästöt tulevat näkymään tulevissa tilinpäätösennusteissa.

Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma

Aluevaltuusto päätti tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmasta 4.4.2024 § 25. Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmassa arvioitiin talouden kehitystä aina vuoteen 2030 saakka. Ohjelmaa tehtäessä arvioitiin vuoden 2024 talousarvion ylitysuuskaksi 9 Me, joka edellä kerrotun tilinpäätösennusteen mukaan on nyt 14,1 Me.

Valtionrahoitusta arvioitiin käyttämällä pohjana valtiovarainministeriön lokakuussa 2023 julkaistuja rahoitus- ja painelaskelmia. Vuoden 2025 rahoituksen arvioitiin olevan n. 881,1 Me, vuoden 2026 rahoituksen n. 893,1 Me ja vuoden 2027 rahoituksen n. 928,6 Me. Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmassa arvioitu rahoitus on siis merkittävästi suurempi kuin ministeriön huhtikuussa julkaisemissa laskelmissa. Koska syntyneet alijäämät on katettava vuoden 2026 loppuun mennessä, tuo vuoden 2024 heikentynyt tilinpäätösennuste ja vuosien 2025-2026 optimistiset rahoitusarviot yhteensä n. 34,3 Me:n lisäsopeutustarpeen. Mikäli vuoden 2024 tilinpäätös tulee toteutumaan tilinpäätösennustetta heikompana, kasvaa vuosien 2025-2026 lisäsopeutustarve vastaavasti.

Erikoissairaanhoido

HUS-yhtymän yhtymähallitus käsitteli HUSin kehystä kokouksessaan 6.5.2024 § 47. Asian esittelytekstissä todetaan mm.:

HUS-yhtymän kehyslaskelmien valmistelussa on käytetty valtion kokonaisrahoituksen 10.10.2023 julkaistua arviota 26,5 mrd. euroa, joka sisältää jälkikäteistarkistusta 1,46 mrd. euroa. Lisäksi laskelmissa on huomioitu tehtävälainsäädännön muutokset hallituksen kehysriihen ennakkotiedon perusteella (-354 Me). Tällöin laskelman lähtöluvuksi muodostuu 26,2 mrd. euron valtionrahoitus.

HUS-yhtymän kehysrahoituksen osuus laskettiin 2023 tilinpäätöksen aluekohtaiseen jakaumaan perustuen ja se oli keskimäärin 32,8 %. Samalla prosenttiosuudella kohdennettiin Uudenmaan hyvinvointialueiden ja Helsingin kaupungin yhteenlasketun jälkikäteistarkistuksen määrä. Hallitusohjelman hengen mukaisesti perusterveydenhuollon vahvistamiseksi HUS-yhtymän rahoitusta esitetään leikattavaksi 0,1 %-yksiköllä. Lisäksi vähentävänä tekijänä huomioidaan hallituksen kehysriihen esittämistä menosopeutuksista vain asiakasmaksujen korottaminen, mikä kohdistuu myös erikoissairaanhoidon. Asiakasmaksujen ennakoitua korottuvan 6 % perusterveydenhuollossa ja 12,5 % erikoissairanhoidossa.

HUS-yhtymän taseessa on tilikausilta 2022 ja 2023 kertynyttä alijäämää yhteensä 111,2 Me. Lain hyvinvointialueesta 115 §:n mukaisesti kertynyt alijäämä tulee kattaa vuoden 2025 loppuun mennessä. HUS-yhtymän talousarvio tulee yllä olevan perusteella laatia vuoden 2025 osalta ylijäämäiseksi vastaavalla summalla.

HUS-yhtymän talousarvioon esitetään sisällytettävän samat palvelukokonaisuudet kuin vuonna 2024. Kehykseen sisältyviä palvelukokonaisuuksia ovat erikoissairaanhoidon ensihoito, hammaslääkäreiden erikoistumis- ja perusopetus, lääkärihelikopteritoiminta, myrkytystietokeskus sekä terveyskeskuspäivystys ja -hoitopäivät.

Esitys HUS-yhtymän kehukseksi 2025 (1000 euroa):

- laskennallinen rahoitus 2 304 848
- jälkikäteistarkistus 132 357
- PTH-vahvistaminen (-0,1 %) -7 416
- asiakasmaksujen korotus -9 910
- *Kehys yhteensä 2 419 879*

Yllä oleva kehys edellyttää HUS-yhtymältä vuodelle 2025 noin 55 Me:n tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmaa. Ohjelman kokonaissuuruus talousarviokaudella 2025-2027 on yhteensä n. 225 Me. Ohjelmalla mahdollistetaan HUS-yhtymän tulevien merkittävien investointien toteuttaminen sekä lisääntyvään palvelutarpeeseen vastaaminen. Ohjelma tuodaan yhtymähallituksen ensimmäiseen käsittelyyn 3.6.2024 kokoukseen.

Esitetty kehys ei pidä sisällään toiminnallisia eikä työnjaollisia muutoksia vaan ne huomioidaan erillisten neuvottelujen perusteella valmistelun myöhäisemmässä vaiheessa HUS-yhtymän ja jäsenten välillä.

Kokouskäsittelyssä esittelijä on muuttanut esitystään siten, että talousarviovalmistelua jatketaan valtiovarainministeriön julkaisemien rahoituslaskelmien perusteella 2 444 881 000 euron kehysten pohjalta.

HUSin laskelmien mukaan Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen osuus em. kehuksesta olisi n. 312,8 Me. Tästä n. 6 Me kohdentuu tk-päivystykseen, joka kuuluu Terveyspalvelujen ja sairaanhoidon palvelualueelle, jolloin erikoissairaanhoidon kokonaisuus olisi n. 306,8 Me.

Uudenmaan hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki ovat valmistelleet erikoissairaanhoidon kokonaisuutta ja hyvinvointialueet ovat todenneet HUSin kehysten liian suureksi. Tämän hetkisen tilanteen mukaan hyvinvointialueiden virkamiesvalmistelussa ollaan päätyvässä n. 2261,6 Me:n varsinaisen palvelutoiminnan kehusehdotukseen, josta Keski-Uudenmaan osuus olisi n. 291,4 Me (sis. tk-päivystys 6 Me, joten erikoissairaanhoidon osuus on n. 285,4 Me). Palvelutoiminnan kehysten lisäksi osoitettaisiin hyvinvointialueiden saamasta rahoituksen jälkikäteistarkastuksesta yhteensä n. 84,5 Me HUSin alijäämän kattamiseen. Tästä Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen osuus olisi n. 10,9 Me. Uudenmaan hyvinvointialueille osoitettu jälkikäteistarkastus on n. 76 % vuonna 2023 syntyneestä alijäämästä, joten HUSille osoitetaan alijäämän kattamiseen rahoitusta vastaavalla osuudella. Keski-Uudenmaan hyvinvointialue kirjasi vuonna 2023 n. 14,6 Me:n pakollisen varauksen HUSin alijäämistä.

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen omassa kehysvalmistelussa vuosille 2026 ja 2027 erikoissairaanhoidon on arvioitu n. 4 %:n kasvu.

Aluehallitus antaa HUSin yhtymäkokousedustajille varsinaisen toimiohjeen ylimääräisessä kokouksessaan 11.6.2024.

Pelastustoimi

Pelastustoimen kasvuksi on kehysvalmistelussa laskettu n. 2 %/vuosi.

Oma palvelutuotanto

Kaiken edellä kuvatun perusteella omaan palvelutuotantoon on kohdennettava mittavat sopeutustoimenpiteet vuosille 2025 ja 2026, jotta talous saadaan tasapainotettua lain määräämässä aikataulussa vuoden 2026 loppuun mennessä. Laskelmien mukaan vuoden 2025 oman palvelutuotannon toimintakate voisi olla n. 504,6 Me eli yli 40 Me pienempi kuin vuoden 2024 tilinpäätösennuste ja vuoden 2026 toimintakate vielä lähes 8 Me pienempi kuin vuoden 2025 toimintakate. Vaikka painotusta vuosien 2025 ja 2026 välillä muutettaisiin, on näin mittavat säästötoimenpiteet mahdollisia saavuttaa lain määräämässä alijäämän kattamisaikataulussa, kun samaan aikaan palvelutarve kasvaa ja hinnat nousevat. Mikäli valmisteltujen laskelmien mukainen tulos saavutettaisiin ja talous saataisiin tasapainoon vuoden 2026 loppuun mennessä ja valtionrahoitus vuodelle 2027 toteutuisi ministeriön painelaskelman mukaisena, voitaisiin oman palvelutuotannon kustannuksia kasvattaa vuonna 2027 yli 50 Me:lla vuoteen 2026 verrattuna ja silti tulos olisi yli 47 Me ylijäämäinen.

Laskelmia esitellään rahoitus- ja talousjaoston kokouksessa.

Ehdotus

Esittelijä: Päivi Tarsia, rahoitus- ja talousjohtaja

Rahoitus- ja talousjaosto päättää merkitä tiedoksi taloussuunnitelman 2025-2027 kehysten laadintatilanteen ja antaa ohjeita jatkovalmistelua varten.

Kokouskäsitely

Annika Kokko ei ollut läsnä käsiteltäessä erikoissairaanhoidon osuutta (yhteisöjäävyys).

Päätös

Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Rahoitus- ja talousjaosto, 13.06.2024, § 29

Valmistelija / lisätiedot:
Sanna Kaukua
sanna.kaukua@keusote.fi
talouspäällikkö

Liitteet

- 1 Kehys 2025-2027, rahoitus- ja talousjaosto 13.6.2024
- 2 Talousarvion laadintaohje 2025

Käyttötalousosa, erikoissairaanhoido

Edellisen rahoitus- ja talousjaoston käsittelyn jälkeen erikoissairaanhoidon kehystä on käsitelty aluehallituksen iltakoulussa 4.6.2024. Aluehallitus antaa toimiohjeen HUSin yhtymäkokousedustajalle 11.6.2024. HUSin kehyksestä päätetään HUSin yhtymäkokouksessa 13.6.2024. Mikäli HUSin yhtymäkokouksen päätös poikkeaa liitteenä olevasta erikoissairaanhoidon kehyksestä, muutetaan kehystä aluehallituksen 18.6.2024 kokoukseen siten, että erikoissairaanhoidon toimintakatteeseen tuleva muutos huomioidaan oman palvelutuotannon toimintakatteessa siten, että hyvinvointialueen toimintakate yhteensä on liitteessä esitetyn kehyksen mukainen.

Alijäämän kattaminen ja talouden tasapaino

Voimassa olevan lainsäädännön mukaan hyvinvointialueen on katettava kertyneet alijäämät vuoden 2026 loppuun mennessä. Tämän toteutuminen valtiovarainministeriön huhtikuussa julkaiseman rahoituslaskelman ja tulevien vuosien painelaskelman valossa edellyttää kymmenien miljoonien eurojen lisäsopeutustoimia jo päätettyjen tuottavuustoimien lisäksi omasta palvelutuotannosta. Käytännössä tämä ei ole realistinen tavoite ja tällaisten säästöjen toteuttaminen täysimääräisinä vaarantaisi jo riittävien ja välttämättömien peruspalvelujen tuottamisen alueen asukkaille.

Taloussuunnitelman kehys on kuitenkin liitteenä olevassa laskelmassa asetettu tasapainoon, mutta todennäköisesti kaikkia syntyneitä alijäämiä ei ole saatu katettua lainsäädännön edellyttämässä aikataulussa vuoden 2026 loppuun mennessä. Tästä huolimatta palvelualueiden tulee kartoittaa kaikki mahdolliset toteutettavissa olevat realistiset ja konkreettiset toimenpiteet alijäämän kattamiseksi.

Jos kertyneet alijäämät saataisiin katettua vuoden 2026 loppuun mennessä ja vuoden 2027 rahoitus olisi ministeriön painelaskelman mukainen, olisi oman palvelutuotannon kustannustasoa tämänhetkisten rahoituksen painelaskelmien mukaan mahdollista kasvattaa kymmenillä miljoonilla euroilla ja samaan aikaan kerryttää ylijäämää kymmeniä miljoonia euroja. On kuitenkin mahdollista, että rahoitus ei vuonna 2027 tule toteutumaan huhtikuussa 2024 julkaistun painelaskelman mukaisena.

Aikataulu

Aluehallitus päättää kehyksestä ja talousarvion laadintaohjeesta 18.6.2024.

Talousarvion laadintatilannetta käsitellään rahoitus- ja talousjaostossa 3.10.2024 ja tämän jälkeen 31.10.2024.

Aluehallituksen ja -valtuuston seminaarit pidetään alustavan suunnitelman mukaan marraskuun alkupuoliskolla.

Hyvinvointialuejohtajan talousarvioesitys käsitellään rahoitus- ja talousjaostossa 21.11.2024, josta se etenee aluehallituksen kokoukseen joko 26.11.2024 tai 3.12.2024.

Aluevaltuusto päättää talousarviosta 12.12.2024.

Vuoden 2025 käyttösuunnitelmat käsitellään aluehallituksessa viimeistään helmikuussa 2025.

Ehdotus

Esittelijä: Päivi Tarsia, rahoitus- ja talousjohtaja

Rahoitus- ja talousjaosto päättää esittää aluehallitukselle, että aluehallitus hyväksyy

- vuosien 2025-2027 taloussuunnitelman kehyksen liitteen mukaan huomioiden HUSin yhtymäkokouksen 13.6.2024 kehyksestä tehdyn päätöksen
- taloussuunnitelman laadintaohjeen
- taloussuunnitelman valmisteluajataulun.

Kokouskäsitely

Annika Kokko ei ollut läsnä käsiteltäessä erikoissairaanhoidon osuutta (yhteisöjääviys), jolloin puheenjohtajana toimi Tapio Havula.

Päätös

Hyväksyttiin esityksen mukaan.

Muutoksenhakukielto

§27, §28, §29

Muutoksenhakukielto**Muutoksenhakukielto**

Tähän päätökseen ei voi hakea muutosta. Oikaisuvaatimusta tai valitusta ei saa tehdä

- päätöksestä, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (hyvinvointialuelaki 141 §),
- hallinnon sisäisestä määräyksestä, joka koskee tehtävän tai muun toimenpiteen suorittamista (laki oikeudenkäynnistä hallintotuomioistuimissa 6§),
- päätöksestä, josta lainsäädännön nojalla ei voi hakea muutosta (lainkohta mainittava erikseen päätöksen perusteluissa) tai
- hankintapäätöksestä, jota ei tehdyn hankinta-oikaisun johdosta muuteta (hankintalaki 126 § ja 132 §).